

อินทร์จักร สุขเกษม, ธัญญา สุทรวงศ์, กัญญิกา ถิ่นทิพย์, คาวิณี ฝาสันเทียะ, อุบลรัตน์ วาจรัด, ณัฐนิชา มณีสุวรรณ, สุภาพร ศรพรหม,
รัชชญาภัส ลำเนา, ธนิต รัตนธรรมสกุล

ทีมตระหนักรู้สถานการณ์ (Situation Awareness Team: SAT) กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

✉ outbreak@health.moph.go.th

สถานการณ์การเกิดโรคและภัยสุขภาพที่สำคัญประจำสัปดาห์ที่ 8 ระหว่างวันที่ 24 กุมภาพันธ์-2 มีนาคม 2562 ทีมตระหนักรู้
สถานการณ์ กรมควบคุมโรค ได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

สถานการณ์ภายในประเทศ

1. โรคไข้หวัดใหญ่ 7 เหตุการณ์

จังหวัดเชียงใหม่ พบผู้เสียชีวิต 1 ราย เพศหญิง อายุ 1 ปี
สัญชาติไทย ขณะป่วยอยู่ที่ตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัด
เชียงใหม่ มีโรคประจำตัว คือ โรคหัวใจและไตเรื้อรัง ไม่เคยได้รับ
วัคซีนป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ เริ่มป่วยวันที่ 29 มกราคม 2562
ด้วยอาการไอ มีเสมหะ มีน้ำมูก หอบเหนื่อย หายใจมีเสียงวี๊ด วันที่
31 มกราคม 2562 เข้ารับการรักษาแผนกผู้ป่วยวิกฤตกุมารเวชกรรม
โรงพยาบาลนครพิงค์ ได้รับยาปฏิชีวนะ Cefotaxime และยาต้าน
ไวรัส Oseltamivir เก็บตัวอย่างสารคัดหลั่งจากทางเดินหายใจส่ง
ตรวจทางห้องปฏิบัติการ ผลตรวจพบสารพันธุกรรมไวรัสไข้หวัด-
ใหญ่ชนิดเอ สายพันธุ์ H3N2 วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2562 เสียชีวิต

จังหวัดเชียงราย พบผู้เสียชีวิต 1 ราย เพศชาย อายุ 60 ปี
ขณะป่วยอยู่ที่ตำบลธารทอง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ไม่มีโรค
ประจำตัว เริ่มป่วยวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2562 เป็นช่วงที่เดินทางไป
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2562 เข้ารับการ
รักษาที่โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา ด้วยอาการไข้ ไอ มีเสมหะ
เจ็บคอ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ หอบเหนื่อย หายใจมีเสียงวี๊ด แพทย์
วินิจฉัย ภาวะปอดอักเสบ ได้รับยาต้านไวรัส Oseltamivir ใส่ท่อช่วย
หายใจ และเก็บตัวอย่างจากโพรงหลังจมูกส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ
ผลตรวจพบสารพันธุกรรมของไวรัสไข้หวัดใหญ่ ชนิดเอ สายพันธุ์ H1
(2009) วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2562 เสียชีวิต ดำเนินการเฝ้าระวัง
โรคในชุมชน ระหว่างวันที่ 29 มกราคม-19 กุมภาพันธ์ 2562 ไม่
พบผู้มีอาการป่วยเข้าได้กับโรคไข้หวัดใหญ่

จังหวัดนครราชสีมา พบผู้เสียชีวิต 1 ราย เป็นเพศหญิง
อายุ 68 ปี สัญชาติไทย ที่อยู่ขณะป่วย ตำบลไทยเจริญ อำเภอ
หนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา มีโรคประจำตัว คือ
โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง และไตวายเรื้อรัง รับประทานยา
สม่ำเสมอ มีภาวะอ้วน (ดัชนีมวลกาย เท่ากับ 38.0) เคยได้รับวัคซีน

ป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ วันที่ 4 กรกฎาคม 2561 เริ่มป่วยวันที่ 24
กุมภาพันธ์ 2562 ด้วยอาการไข้ ไอ มีเสมหะ เจ็บคอ เหนื่อยหอบ
นอนราบไม่ได้ รับการรักษาที่โรงพยาบาลหนองบุญมาก วันที่ 25
กุมภาพันธ์ 2562 แกร็บ อุณหภูมิร่างกาย 41 องศาเซลเซียส ความ
ดันโลหิต 188/71 มิลลิเมตรปรอท ชีพจร 111 ครั้ง/นาที หายใจ
40 ครั้ง/นาที ความอิ่มตัวออกซิเจน ร้อยละ 89 ใส่ท่อช่วยหายใจ
ได้รับยา dexamethasone และ ceftriaxone ส่งต่อโรงพยาบาล
มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการความสมบูรณ์
ของเม็ดเลือด พบเม็ดเลือดขาว 20,103 เซลล์/ลูกบาศก์มิลลิเมตร
เป็นชนิดนิวโทรฟิลร้อยละ 91 ความเข้มข้นเลือดร้อยละ 31.1
เกล็ดเลือด 244,103 เซลล์/ลูกบาศก์มิลลิเมตร ผลการทดสอบด้วย
ชุดตรวจชนิดรวดเร็ว ให้ผลบวกต่อเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิดเอ วันที่
26 กุมภาพันธ์ 2562 เสียชีวิต เนื่องจากผู้ป่วยเสียชีวิตก่อนทราบผล
ตรวจ จึงไม่เหลือตัวอย่างให้ส่งตรวจยืนยันหาสายพันธุ์

จังหวัดชัยภูมิ พบผู้ป่วยอาการคล้ายโรคไข้หวัดใหญ่เป็น
กลุ่มก้อน 21 ราย ทั้งหมดเป็นสามเณรในวัดแห่งหนึ่ง รายแรกเริ่ม
ป่วยวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2562 เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล
หนองบัวแดง วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2562 ส่วนใหญ่มีอาการไข้ ไอ
ปวดศีรษะ เจ็บคอ มีน้ำมูก ผลตรวจด้วยชุดตรวจชนิดรวดเร็วจาก
ผู้ป่วย 10 ราย ให้ผลบวกต่อเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิดเอทั้งหมด
ค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมในกลุ่มผู้สัมผัส พบผู้ป่วยเพิ่ม 11 ราย ส่งต่อไปรับ
การรักษา 3 ราย ดำเนินการเฝ้าระวังและควบคุมโรคในพระภิกษุ
สามเณร และผู้ที่มาร่วมกิจกรรมทางศาสนา เป็นระยะเวลา 14 วัน

กรุงเทพมหานคร พบผู้ป่วยอาการคล้ายโรคไข้หวัดใหญ่
เป็นกลุ่มก้อน 223 ราย เป็นผู้ต้องขังชายในเรือนจำแห่งหนึ่ง ราย
แรกเริ่มป่วยวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2562 ด้วยอาการไข้สูง ไอ ปวด
เมื่อย ผู้ป่วยกระจายอยู่ในแดน 1, 2, 4, 5, 9 และ 10 จากการ
สอบสวนโรคพบว่าเริ่มป่วยระหว่างวันที่ 23-26 กุมภาพันธ์ 2562
ข้อมูลจากสถานพยาบาลในเรือนจำ ตั้งแต่วันที่ 18-27 กุมภาพันธ์

2562 พบผู้ป่วยสะสม 223 ราย รักษาหายแล้ว 69 ราย ยังมีอาการป่วย 154 ราย เบื้องต้นผู้ป่วยทุกรายมีอาการไม่รุนแรง ได้รับการรักษาตามอาการ เก็บตัวอย่างสารคัดหลั่งทางเดินหายใจทดสอบด้วยชุดตรวจชนิดรวดเร็ว 17 ตัวอย่าง พบเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิด บี 8 ตัวอย่าง ดำเนินการเฝ้าระวังโรคอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 28 วัน นับจากวันที่พบผู้ป่วยรายสุดท้าย วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2562

จังหวัดอุทัยธานี พบผู้ป่วยอาการคล้ายโรคไข้หวัดใหญ่เป็นกลุ่มก้อน 32 ราย ทั้งหมดเป็นแรงงานชาวกัมพูชา อาศัยอยู่บ้านพักคนงาน อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี มีแรงงานชาวกัมพูชาอาศัยอยู่ทั้งหมด 50 คน รายแรก เริ่มป่วยวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2562 ผู้ป่วยทั้งหมดเข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลอุทัยธานี วันที่ 1 มีนาคม 2562 ด้วยอาการไข้ ไอ เจ็บคอ มีน้ำมูก ได้รับยารักษาตามอาการ 29 ราย ได้รับยา Oseltamivir 1 ราย เก็บตัวอย่างจากคough 5 ราย ผลตรวจพบสารพันธุกรรมไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิดบี 3 ราย

จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบผู้ป่วยอาการคล้ายโรคไข้หวัดใหญ่เป็นกลุ่มก้อน 43 ราย เป็นนักเรียนในโรงเรียนประจำแห่งหนึ่ง มีนักเรียนทั้งหมด 450 คน แบ่งเป็นนักเรียนประจำ 330 คน และเป็นนักเรียนเดินทางไปกลับ 120 คน ผู้ป่วยรายแรกเป็นเพศชาย อายุ 18 ปี เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พักหอชาย 4 เริ่มป่วยวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2562 ด้วยอาการไข้สูง ไอ เจ็บคอ คัดจมูก เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลปาย วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2562 ค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติม พบผู้ป่วยมีอาการเข้าได้กับนิยาม 43 ราย อายุระหว่าง 6–20 ปี ส่วนใหญ่มีอาการไอ เจ็บคอ คัดจมูก ปวดศีรษะ พบผู้ป่วยสูงสุด วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2562 จำนวน 15 ราย พบผู้ป่วยรายสุดท้ายวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2562 จำนวน 1 ราย อยู่ระหว่างดำเนินการสอบสวนและป้องกันควบคุมโรค

2. การประเมินความเสี่ยงของโรคไข้หวัดใหญ่

เกิดจากการติดเชื้อ Influenza virus โดยเชื่อนี้จะอยู่ในน้ำมูก เสมหะ หรือน้ำลายของผู้ป่วย ติดผ่านการไอ จาม หรือการสัมผัสสิ่งของเครื่องใช้ที่มีเชื้อ ผู้ป่วยจะมีไข้สูง ปวดศีรษะ และปวดตามกล้ามเนื้อเป็นอย่างมาก นอกจากนี้เชื้อยังสามารถกลุกลามเข้าไปที่ปอดจนทำให้เกิดอาการปอดติดเชื้อได้ โรคไข้หวัดใหญ่สามารถพบได้ในทุกวัย แต่จะพบมากที่สุดในวัยเด็ก อย่างไรก็ตามการเสียชีวิตจากโรคมักเกิดกับผู้ที่มียุมากกว่า 60 ปี หรือผู้ที่มีโรคประจำตัว เช่น โรคปอด โรคตับ โรคไต หรือโรคหัวใจ กลุ่มเสี่ยงที่หากได้รับเชื้อแล้วอาจจะมีอาการรุนแรง คือ ผู้ป่วยโรคปอด โรคหัวใจ โรคหัวใจ เด็กที่มีอายุน้อยกว่า 2 ปี หญิงตั้งครรภ์ และผู้สูงอายุ ในสัปดาห์ที่ 8 นี้ พบผู้เสียชีวิตจำนวน 3 ราย เป็นเด็ก 1 ราย และผู้สูงอายุ 2 ราย ทั้งนี้ผู้เสียชีวิตเป็นกลุ่มเสี่ยงซึ่งไม่ได้รับวัคซีนจำนวน

2 ราย ใช้หวัดใหญ่แบ่งออกเป็น 2 ชนิดหลัก ๆ ได้แก่ ชนิด เอ และชนิด บี โดยชนิด เอ จะแยกย่อยเป็นสายพันธุ์ H1N1 และ H3N2 ผู้ที่ติดเชื้อสายพันธุ์นี้มักมีอาการรุนแรง หากเกิดการระบาดแล้วจะควบคุมได้ยากกว่า อีกทั้งเชื้อมีความเสี่ยงต่อการกลายพันธุ์ได้สูง ส่วนไข้หวัดใหญ่ชนิด บี อาการมักไม่รุนแรงเท่า การระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ส่วนมากจะเกิดในช่วงฤดูหนาว เนื่องจากเชื้อไวรัสนี้ชอบสภาพแวดล้อมที่มีอากาศเย็นและแห้ง แต่สำหรับในปี พ.ศ. 2562 นี้ ยังคงพบผู้ป่วยจำนวนมาก ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะเข้าสู่ฤดูร้อนตั้งแต่วันที่ 21 กุมภาพันธ์แล้วก็ตาม

จำนวนผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2562 จนถึงปัจจุบันมีจำนวนสูงกว่าช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา สูงกว่าค่ามัธยฐาน 5 ปีย้อนหลังถึงสองเท่า และมีรายงานการระบาดเป็นกลุ่มก้อนของโรคไข้หวัดใหญ่มากกว่าเดิม คือ 37 เหตุการณ์ การระบาดมักเกิดในสถานที่ซึ่งมีคนอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก โดยพบมากที่สุด ในโรงเรียน 25 เหตุการณ์ รองลงมา คือ เรือนจำ 4 เหตุการณ์ และโรงพยาบาล 3 เหตุการณ์ เชื้อที่พบมากที่สุด ในเหตุการณ์การระบาด คือ เชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิด บี นอกจากนี้ ข้อมูลการศึกษาสายพันธุ์เชื้อไข้หวัดใหญ่จากศูนย์ไข้หวัดใหญ่แห่งชาติ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสายพันธุ์ไปจากวัคซีนแบบ Trivalent ที่กระทรวงสาธารณสุขฉีดให้กลุ่มเป้าหมายในเดือนมิถุนายน 2561

ดังนั้นบุคลากรทางการแพทย์จึงควรซักประวัติการสัมผัสผู้ป่วยโรคทางเดินหายใจที่เข้ารับการรักษาด้วยอาการของระบบทางเดินหายใจหรือสงสัยไข้หวัดใหญ่ ควรพิจารณาให้ยา Oseltamivir ในผู้ป่วยกลุ่มเสี่ยงโดยไม่ต้องรอผลยืนยันทางห้องปฏิบัติการ ผู้เกี่ยวข้องควรแจ้งเตือนและเพิ่มความเข้มข้นในการคัดกรองผู้ป่วยโดยเฉพาะในสถานที่ซึ่งมีคนอยู่รวมกันจำนวนมาก เช่น โรงเรียน เรือนจำ ค่ายทหาร โรงพยาบาล เป็นต้น และเร่งให้วัคซีนประจำปี 2562 ในกลุ่มเสี่ยงเมื่อได้รับการจัดสรรวัคซีน

สถานการณ์ต่างประเทศ

1. สถานการณ์โรคเมอร์ส ประเทศซาอุดีอาระเบีย

เว็บไซต์ CIDRAP รายงาน ณ วันที่ 1 มีนาคม 2562 กระทรวงสาธารณสุขซาอุดีอาระเบีย รายงานพบผู้ป่วยโรคเมอร์สรายใหม่ ตามรายงานทางระบาดวิทยาสัปดาห์ที่ 9 เป็นเพศชาย อายุ 78 ปี จากเมือง Afif ในภาคกลางของประเทศซาอุดีอาระเบีย มีประวัติสัมผัสอูฐ ขณะนี้รับการรักษาอยู่ในโรงพยาบาล ในปี 2562 พบผู้ป่วยโรคเมอร์สในประเทศซาอุดีอาระเบียเพิ่มขึ้นเป็น 83 ราย ในจำนวนนี้มี 51 ราย จากเมือง Wadi ad-Dawaser ซึ่งมีการระบาดครั้งใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับ

โรงพยาบาล และพบผู้ป่วยที่มีประวัติสัมผัสสูง

2. สถานการณ์โรคไข้ลาสา ในสหพันธ์สาธารณรัฐ

ไนจีเรีย เว็บไซต์ ProMED-mail รายงาน ณ วันที่ 1 มีนาคม 2562 สมาคมการแพทย์ไนจีเรีย (NMA) กล่าวว่า จากการรายงานโรคไข้ลาสา ในช่วงเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2562 พบผู้ป่วย 102 ราย ในจำนวนนี้เสียชีวิต 15 ราย ในรัฐ Ondo ซึ่งตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของสหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรียในเดือนมกราคม 2562 พบผู้ป่วย 82 ราย เดือนกุมภาพันธ์ 2562 พบผู้ป่วย 20 ราย พบผู้เสียชีวิต 15 ราย ในเดือนมกราคม 2562 โดยผู้ป่วยที่เสียชีวิตส่วนใหญ่มี

รายงานว่าใช้วิธีการรักษาทางเลือกอื่นและซื้อยารับประทานเองก่อนที่จะมารักษาที่โรงพยาบาล ซึ่งการมารับการรักษาที่ล่าช้าส่งผลต่อระดับและไตของผู้ป่วย ปัจจุบันยังไม่มีรายงานพบผู้เสียชีวิตเพิ่มเติม เจ้าหน้าที่ของรัฐ Owo ให้คำแนะนำกับประชาชน หากมีอาการไข้สูงให้รีบรายงานไปที่ศูนย์การแพทย์ และมีกลไกการติดตามผู้สัมผัสสำหรับการเฝ้าระวังโรคไข้ลาสา โดยติดตามผู้ที่สัมผัสกับผู้ป่วย เป็นระยะเวลา 21 วัน โดยติดตามอุณหภูมิร่างกาย หากอุณหภูมิสูงกว่า 37.8 องศาเซลเซียส (100 องศาฟาเรนไฮต์) จะส่งตัวเข้ารับการรักษาทันที

รายงานโรค
ที่ต้องเฝ้าระวัง

ข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ที่ 8

Reported cases of diseases under surveillance 506, 8th week

✉ sget506@yahoo.com

กลุ่มสารสนเทศทางระบาดวิทยา สำนักงานระบาดวิทยา

Epidemiological informatics unit, Bureau of Epidemiology

ตารางที่ 1 จำนวนผู้ป่วยและเสียชีวิตด้วยโรคติดต่อที่สำคัญ จากการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา โดยเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน ๆ ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562 สัปดาห์ที่ 8

Table 1 Reported cases of priority diseases under surveillance by compared to previous year in Thailand, 8th week 2019

Disease	2019				Case* (Current 4 week)	Mean** (2014-2018)	Cumulative	
	Week 5	Week 6	Week 7	Week 8			2019	
	Cases	Cases	Cases	Cases			Cases	Deaths
Cholera	1	0	0	0	1	3	1	0
Influenza	9843	10797	10581	4300	35521	10179	57514	2
Meningococcal Meningitis	0	0	1	0	1	1	1	0
Measles	154	150	121	20	445	179	1138	3
Diphtheria	1	3	0	0	4	0	5	0
Pertussis	3	6	0	0	9	0	21	0
Pneumonia (Admitted)	5923	5248	4283	2285	17739	20052	38330	24
Leptospirosis	33	27	18	6	84	132	258	2
Hand, foot and mouth disease	699	689	580	255	2223	3454	5360	0
Total D.H.F.	1050	1024	789	271	3134	2650	7350	6

ที่มา: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานามัย กรุงเทพมหานคร และ สำนักงานระบาดวิทยา: รวบรวมข้อมูลในภาพรวมระดับประเทศ

ข้อมูลในตารางจะถูกปรับปรุงทุกสัปดาห์ วัตถุประสงค์เพื่อการป้องกันควบคุมโรค/ภัย เป็นหลัก มิใช่เป็นรายงานสถิติของโรคนั้น ๆ

ส่วนใหญ่เป็นการรายงาน "ผู้ป่วยที่สงสัย (suspect)" มิใช่ "ผู้ป่วยที่ยืนยันว่าเป็นโรคนั้น ๆ (confirm)"

ข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลงย้อนหลังได้ทุกสัปดาห์ จึงไม่ควรนำข้อมูลสัปดาห์ปัจจุบันไปอ้างอิงในเอกสารวิชาการ

* จำนวนผู้ป่วย 4 สัปดาห์ล่าสุด (4 สัปดาห์ คิดเป็น 1 ช่วง)

** จำนวนผู้ป่วยในช่วง 4 สัปดาห์ก่อนหน้า, 4 สัปดาห์เดียวกันกับปีปัจจุบัน และ 4 สัปดาห์หลัง ของข้อมูล 5 ปีย้อนหลัง 15 ช่วง (60 สัปดาห์)

